

Donava je sestavni del nacionalnega ozemlja podonavskih držav

V nadaljnjih diskusijah o podonavski komisiji je predlagala ameriška delegacija, naj bi bile v bodoči podonavski komisiji zastopane poleg podonavskih držav, polnopravnih udeleženk konference, tudi Velika Britanija, Francija, ZDA in Avstrija. Ameriški predstavnik je tudi izjavil, da morajo po sklenitvi mirovne pogodbe sprejeti tudi Nemčijo v donavsko komisijo ali pa celo prej, če soglašajo s tem države, podpisnice konvencije. Govoril je o pravici zapadnih sil do zastopstva v bodoči donavski komisiji zaradi odgovornosti, ki jo imajo med njimi zlasti ZDA za ohranitev svetovnega miru.

Glede neposrednega sprejema Avstrije v bodočo donavsko komisijo še pred sklenitvijo mirovne pogodbe, je ameriški delegat trdil, da temu ne nasprotuje niti sklep Sveta zunanjih ministrov niti določbe v Parizu sklenjenih mirovnih pogodb. Na koncu je ameriški delegat izjavil, da ZDA ne zahtevajo, da bi bile stalni član donavske komisije. Ko bosta Nemčija in Avstrija postali članici komisije, tedaj bodo ZDA po zagotavljanju ameriškega predstavnika, ki so zasedbena sila v teh državah, zapustile podonavsko komisijo.

K predlogu ameriškega delegata je zavzel stališče jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler, ki je med drugim dejal:

»Najprej bom govoril o udeležbi Avstrije v donavski komisiji. To vprašanje smo indirektno že proučili na tej konferenci, ko smo razpravljali o udeležbi Avstrije v našem delu in ugotovili, da je bil sklep Sveta zunanjih ministrov o udeležbi Avstrije na naši konferenci šele po sklenitvi mirovne pogodbi pravičen. Zato je pravilno tudi to, da bo Avstrija sprejeta v bodočo donavsko komisijo šele po sklenitvi mirovne pogodbe. Če je sklep Sveta zunanjih ministrov pravičen in logičen, potem je jasno, da predlog, po katerem naj bi Avstrija takoj zavzela svoje mesto v donavski komisiji, ni logičen.

Rad bi poudaril, da ZDA, ki predlagajo na tej konferenci udeležbo Avstrije v donavski komisiji pred podpisom mirovne pogodbe, na zasedanjih namestnikov zunanjih ministrov namesto ovirajo sklenitev teh pogodb z Avstrijo prav s tem, ker odklanjajo upravičene zahteve demokratičnih držav. Rad bi tudi poudaril, da so ZDA na čelu tistih držav, ki so nasprotovale zakonitim zahtevam Jugoslavije glede reparacij in poprav njene meje do Avstrije. Mimogrede rečeno, je zaradi takšnega stališča zap. sil tudi Avstrija sama odklonila jugoslov. zahteve. Torej ni logično, da vlada, ki zavira sklenitev mirovne pogodbe s to državo, predlaga, naj bi Avstrija takoj postala član donavske komisije.

Mi smo svojo velikodušnost do Avstrije že dokazali, ker smo storili več, kakor določa sklep Sveta zunanjih ministrov glede udeležbe Avstrije v delu donavske konference. Sprejeli smo Avstrijo na našo konferenco in v njej sodeluje s posvetovalnim glasom. Toda gospodje, kadar vam ponujamo prst, ne zahtevajte cele roke. Sprejeli smo Avstrijo s posvetovalnim glasom, nato pa zahtevate, naj jo sprejmemo v delo konference z istimi pravicami kakor ostale delegacije. Sedaj pa celo predlagate, naj bi bila Avstrija zastopana v donavski komisiji še pred podpisom mirovne pogodbe. Če bi na to pristali, bi bilo to

na škodo uvedbi trdnega miru v Evropi, ker bi tedaj podpirali želje ZDA, Velike Britanije in Francije, s tem pa bi bile upravičene zahteve Sovjetske zveze in Jugoslavije do Avstrije odbite. V dodatku sovjetskega predloga nove konvencije je jasno določeno, kdaj bo mogla Avstrija postati član donavske komisije. V tem dodatku je rečeno, da bo zavzela svoje mesto šele po podpisu mirovne pogodbe, kar je tudi edina pravilna in pametna rešitev.

Govoril bom na kratko o vprašanju udeležbe nedonavskih držav v donavski komisiji. S kakšno pravico te države zahtevajo udeležbo na tej konferenci?

da bo nedonavskim državam zajamčena svobodna plovba po Donavi. To je najvišja meja naših dolžnosti. Z zahtevami nedonavskih držav, ki hočejo biti zastopane v donavski komisiji, ne soglašamo, ker se nočemo ukvarjati z njihovimi »pridobljenimi pravicami«, ki so ostanki režima kapitulacije.

Toda gospodje, mi smo svobodna država. Ne bomo se več ravnali po režimu kapitulacije. Sicer pa, da gre za režim kapitulacije, dokazuje tudi to, da nam niste nudili nobene enakovredne zamene. Donava in razni njeni sektorji so sestavni del nacionalnega ozemlja podonavskih držav. Torej bi pomenila

Vsa prizadevanja narodnih nestrpnosti in zagriženih sovražnikov koroških Slovencev ne žanjejo pričakovanega uspeha, nasprotno, samo utrjujejo enotnost slovenskega ljudstva v borbi za boljšo in lepšo bodočnost v svobodni domovini.

ke Britanije? Odgovor je seveda nikalen. Torej vam tudi mi ne bomo dali ti stega, kar nam vi ne dajete.

Dodati moram še, da ZDA ne dovoljujejo, da bi kdor koli sodeloval pri upravi nad katero koli reko na ameriškem ozemlju. Še več. ZDA ne dovoljujejo, da bi izvenameriške države sodelovale v upravi katere koli reke na ameriškem kontinentu.

Ameriški predstavnik nam je dejal, da je njegova država odgovorna za vzdrževanje miru. Iz tega je delegat ZDA zaključil, da mora njegova država sodelovati tudi v donavski komisiji. Vendar pa mislimo, da skrbi za vzdrževanje miru na svetu Varnostni svet. V Varnostnem svetu imajo ZDA mesto stalnega člana. Hkrati se bavi z ureditvijo evropskih problemov za vzdrževanje miru Svet zunanjih ministrov. Tudi v njem so zastopane ZDA. Mislim, da je to dovolj. Ali je mogoče misliti, da bi imela donavska komisija nalogo, da skrbi za vzdrževanje miru v Evropi? Ta argument je na vsak način slab in o njem ne bom več govoril.

V ameriškem predlogu se skriva čisto nekaj drugega. Gre za izvajanje vsem nam dobro znane ekspanzionistične politike ZDA pred in po drugi svetovni vojni. ZDA hočejo z gospodarskimi ukrepi doseči zase politične pozicije in obratno. Poznamo primer Filipinov in številnih drugih držav. Kar pa zadeva sestavo donavske komisije, nastopa ameriška delegacija s »skromnim predlogom.

Pravi, da bi bile ZDA zadovoljne z začasno udeležbo v donavski komisiji. To je dejansko skromna zahteva. Prepričani pa smo, da bi kasneje zahtevali več, če bi mi sedaj dovolili to, kar sedaj zahtevajo. Iz preteklosti poznamo podobne primere. Konvencija iz leta 1856 določa, da bosta zastopani v evropski donavski komisiji Velika Britanija in Francija samo dve leti. Mi pa vemo, da sta ostali v komisiji tudi po preteku tega roka.

Skratka, današnja politika ZDA je popolnoma jasna. Najlepše jo ilustrira tako imenovani Marshallov načrt, o katerem je ameriški predstavnik mato prej dejal, da bo udeležba ZDA v gospodarstvu Evrope vedno bolj naraščala. To prodiranje pa morajo olajšati tudi politične pozicije, kot bi bila n. pr. udeležba v donavski komisiji.

Sedaj bom na kratko govoril še o Nemčiji. Jugoslovanska delegacija je mnenja, da trenutno ni treba glede Nemčije kar koli določati, ker Nemčija kot država sedaj sploh ne obstoji. Posebno pa je še nemogoče sprejeti formulo, ki določa udeležbo Nemčije v donavski konferenci pred podpisom mir. pogodbe.

Mi vemo, kdo nasprotuje hitri rešitvi nemškega problema, kdo nasprotuje sklenitvi miru z Nemčijo, kdo odstopa od potsdamskih sklepov, kdo deli Nemčijo na dva dela, kdo deli Evropo in z železno zaveso ustvarja iz Nemčije bazo za pritisk na vse strani. Predlog ZDA ni v interesu hitre sklenitve mir. pogodbe z Nemčijo. Če bi sprejeli ameriški predlog, bi s tem dali prednost zavlačevanju sklepa mirovne pogodbe z Nemčijo.

Zato je jugoslovanska delegacija odločno proti temu predlogu in ga odklanja, pa naj gre to za Avstrijo ali Nemčijo ali udeležbo nedonavskih držav v novi donavski komisiji.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Mladina in prebivalstvo Slovenske Koroške

vsi na veliki

MLADINSKI DAN

ki bo v nedeljo, 22. 8. ob 14. uri pri Kopitnjaku v Logi vasi

Na sporedu so:

MASOVNI FIZKULTURNI NASTOP
NASTOPI FIZKULTURNIH SKUPIN
PEVSKE TOČKE — RECITACIJE
TAMBURAŠI

Nato v gostilni „MARICA“ miting s prosto zabavo in plesom
ZVEZA MLADINE ZA SLOVENSKO KOROŠKO

Nobenega sklepa ni, ki bi nas prisilil, da moramo s takšnimi zahtevami soglašati. Sklepi, ki so jih sprejeli na mirovni konferenci v Parizu, ne odrejajo udeležbe nedonavskih držav v donavski komisiji. V teh sklepih je edino rečeno,

udeležba Velike Britanije in Francije v upravi nad Donavo udeležbo v upravi dela našega nacionalnega ozemlja. Ali se je zgodilo kdaj, da bi bile donavske države sodelovale v upravi delov nacionalnih ozemelj Francije, ZDA ali Veli-

POOF zahteva pojasnila za dogodke v Rožu

Zaradi ponovnega nasilja nad koroškimi Slovenci v Rožu in da zaščiti slovensko ljudstvo pred ponovnimi sličnimi dogodki, je Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško poslal civilni upravi, britanski element, naslednje protestno pismo:

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško opozarja civilno upravo za zasedeno ozemlje Koroške, britanski element, na dogodke v Sveti, Podgorjah in St. Jakobu v Rožu dne 14. t. m., ko je avstrijsko orožništvo nasilno vdrlo v hiše koroških Slovencev pod pretezo, da išče skrito orožje.

Proti temu nasilju in protipostavnemu postopku Pokrajinski odbor OF za Slovensko Koroško najostreje protestira. Avstrijski policijski organi nimajo pravice do takšnih ukrepov. Avstrijsko orožništvo in policija na Koroškem stojita pod poveljstvom bivših Hitlerjevih oficirjev in sta sestavljena skoraj izključno iz oficirjev in podoficirjev nemške »Wehrmacht« in številnih bivših nacistov. To stanje je v očitnem nasprotju s

Smrt fašizmu —

svobodo narodui

V Celovcu, dne 20. 8. 1948.

V. d. sekretarja: Andrej Haderlap l. r.

Predsednik: dr. Frano Petek l. r.

Sovjetski predstavnik ščiti koristi avstrijskega ljudstva

Na zadnji seji Zavezniškega kontrolnega sveta za Avstrijo je namestnik komisarja Sovjetske zveze za Avstrijo, generalni polkovnik Želtov, dal izjavo o ameriško-avstrijskem sporazumu o Marshallovem načrtu.

Ko je opozoril, da so vlade treh vele-sil na temelju moskovske deklaracije iz 1943. leta sklenile, da bo Avstrija svobodna in neodvisna država, je Želtov opozoril na dvostranski sporazum o Marshallovem načrtu, ki je bil sklenjen dne 2. julija t. l., in je dejal, da je v popolnem nasprotju s tem sporazumnim sklepom velikih zavezniških sil. Dvostranski sporazum o Marshallovem načrtu vsiljuje Avstriji pogoje, ki nimajo nič skupnega z upoštevanjem njene nacionalne suverenosti, njeno gospodarstvo pa je pod kontrolo in samopašnostjo monopolističnega kapitala.

Sovjetski predstavnik je posebno poudaril, da pogoji sporazuma o Marshallovem načrtu še povečujejo nevarnost, da bo uničeno avstrijsko gospodarstvo, kar bo povzročilo povečanje brezposelnosti in poslabšanje materialnega stanja avstrijskega delavskega razreda.

Želtov je tudi poudaril, da zagotavlja ta dvostranski sporazum v nasprotju z odredbami sporazuma o štiristranski zasedbi Avstrije pravico kontrole nad avstrijsko industrijo in financami. Zato je sovjetski predstavnik zahteval, naj Zavezniški kontrolni svet za Avstrijo razveljavi avstrijsko-ameriški dvostranski sporazum o Marshallovem načrtu.

Avstrijsko delavstvo zahteva zvišanje plač

Delovno ljudstvo po vsej Avstriji v množičnih akcijah zahteva izboljšanje življenjskih pogojev. »Oesterreichische Volksstimme« piše, da koalicijske stranke avstrijske vlade že dalj časa tajno

pripravljajo za hrbtom delovnega ljudstva znižanje delavskih mezd in plač. Pretekli teden so vladajoče stranke dosegle sporazum o povišanju cen kmečkim pridelkom, kar bo splošno stroške življenja povečalo za 20 odstotkov, dejansko vrednost mezd pa znižalo za 10 odstotkov.

Zato delovno ljudstvo po vsej Avstriji v resolucijah in na javnih zborovanjih apelira na vlado in na sindikalno vodstvo, naj storita potrebne ukrepe za povečanje plač in mezd. Komunistična partija Avstrije je v tem smislu predložila tudi nujnostni predlog na zadnjem zasedanju sindikalne zveze, katerega pa so predstavniki večinskih strank odklonili proti koristim delavstva.

Kaj nudi Avstriji Marshallov plan

V okviru Marshallovega plana je Amerika v zadnjem tednu poslala Avstriji pošiljko žice zelo slabe kakovosti. Vsa pošiljka je sploh nepotrebna, kajti avstrijska industrija žice lahko sama krije vse potrebe države.

Poleg žice so Američani poslali Avstriji tudi velike količine zarjavelih šivank. Tudi teh Avstrija ne potrebuje, ker bi avstrijska proizvodnja šivank mogla šivanke celo izvažati. Takšna »pomoč« zelo škoduje avstrijskemu gospodarstvu.

V Sarajevu so začeli tlakovati številne ulice, ki so bile poškodovane. Doslej so obnovili 34.700 kvadratnih metrov in uredili 57.500 kvadratnih metrov novih zelenih površin. Zgradili so tudi že 410 novih stanovanj, od katerih je 140. že popolnoma gotovih, ostale pa te dni dograjujejo. V Švrakinem selu je zgrajenih 235 stanovanjskih poslopij, popravljenih in dograjenih pa je 300 hiš s 473

Velike delovne akcije v LR Srbiji

Številne prostovoljne delovne akcije z nad 46 milijoni prostovoljnih ur so izraz velikega tekmovalnega poleta članov Ljudske fronte Srbije, ki so pomagali pri graditvi velikih gospodarskih objektov, stanovanjskih poslopij, pri urejanju mest in pri popraviljanju cest. Po vaseh so dogradili veliko število združnih domov, kmečkih hiš in fizkulturnih igrišč. Vrednost prostovoljnega dela, ki so ga opravile organizacije Ljudske fronte Srbije v prvem polletju, znaša po nepopolnih podatkih Izvršilnega odbora Ljud. fronte 1.000.700.000 dinarjev.

Že v začetku letošnjega leta so organizacije Ljudske fronte sprejele obveznosti in pripravile mesečne in dnevne plane. Z razporeditvijo dela po dekadah je bilo mogoče dnevno kontrolirati izpolnjevanje obveznosti. V začetku se organizacije večinoma niso zadosti potrudile, da bi izvršile plane ob določenem času, vendar so to nadoknadile s tem, da so pridobile vedno več članov Ljudske fronte za izpolnjevanje nalog, ki jih predvideva plan.

Množične organizacije so s svojim prostovoljnim delom pomagale rešiti problem delovnih moči, posebno v gradbinstvu. V izvrševanju gradbenih del zveznega, republiškega in lokalnega pomena so člani Ljudske fronte Srbije da-

li nad 29 milijonov prostovoljnih delovnih ur.

V prvi polovici letošnjega leta so začeli graditi v Srbiji nad polovico v načrtu predvidenih združnih domov, na 130 domovih pa so opravljena zidarska dela. Uredili, očistili in razširili so ulice in ceste v skupni dolžini nad 60.000 km. Zgradili so več sto km pločnikov, nad 250 šol, javnih poslopij in ustanov ter uredili okrog 80 fizkulturnih igrišč.

Za vsa ta dela, posebno še pri gradnji združnih domov, so črpali material iz lokalnih virov. Zgradili so nekaj apnenic, kjer so pridobili nad 14 milijonov kg nagašenega apna. V opekarnah Ljudske fronte so izdelali nad 36 milijonov komadov zidne in strešne opeke. Po zaslugi množičnega sodelovanja članov Ljudske fronte so v šestih mesecih letošnjega leta izsušili okoli 335 ha zemljišča, regulirali korita rek in potokov v dolžini 172 km. Za namakanje zemljišč so izkopali nekaj manjših kanalov in večje število jezerov. Sadnih dreves so cepili nad 2 milijona in pol, očistili in poskropili okoli 7 milijonov in pogozdili okoli 3000 ha zemljišča.

Ljudska fronta je pridobila kmečko prebivalstvo za boljši in modernejši način obdelovanja. Člani Ljudske fronte so s prostovoljnim delom globoko preorali nad 80.000 ha zemlje, sprasili so pa nad 40.000 strnišč.

Sovjetsko ljudstvo je ponosno na svojo vojno mornarico

Na dan sovjetske vojne mornarice v Moskvi, dne 16. t. m., so priredili svečano sejo moskovskega sovjeta delavskih odposlancev skupno z borci sovjetske armade, vojne mornarice in delavskih organizacij. Namestnik ministra oboroženih sil Sovjetske zveze in vrhovni komandant vojaško-pomorskih sil Sovjetske zveze admiral Jumašev je imel govor, v katerem je podrobno govoril o zgodovini razvoja sovjetske mornarice, o njenih slavnih tradicijah in velikih zaslugah sovjetskih ljudi in o razvoju vojaško-pomorske znanosti. Dejal je med drugim:

»Sovjetska zveza je velika pomorska država, ki je najtesneje povezana z morjem in pomorskimi poti. Sovražniki Rusije so stoletja težili za tem, da bi ločili našo domovino od morja. Sovjetsko ljudstvo je ponosno na herojsko borbo Rusije, ki je stremela za tem, da dobi svoj izhod na morja in oceane. Oborožene sile naše domovine so odbile vse napade sovražnikov Rusije na njeno neodvisnost. Mornarica je v tej borbi odigrala veliko vlogo.«

Jumašev je očrtal nastanek sovjetske mornarice in njeno vlogo v borbi proti sovražniku v Veliki domovinski vojni,

v kateri je Stalinova politika industrializacije države zagotovila razvoj domače industrije. Ta je omogočila sovjetski državi, da je v obdobju prvih dveh petletk zgradila stotine novih ladij ter ustvarila mogočno obalno obrambo, letalstvo in tehnična sredstva mornarice.

Na pobudo tovariša Stalina je bila leta 1932 zgrajena tihomorska mornarica, leta 1933 pa severna. Pred začetkom Velike domovinske vojne je imela sovjetska vojna mornarica križarke, nove minonosce, veliko število podmornic in drugih ladij. V minuli vojni je bila sovjetska mornarica zvest pomočnik sovjetske armade, ki je častno vzdržala vse

Vedno več ozemlja pod kontrolo Demokratične armade

Radijska postaja Svobodne Grčije poroča, da napadajo oddelki demokratične armade monarhofašistične sile daleč v zaledju. Demokratični oddelki so vkorakali v Kalambako, kjer je nad 150 moških in žensk stopilo v vrste demokratične armade. Na področju Sulija so oddelki demokratične armade tudi v ofenzivi in zadajajo sovražniku resne izgube. V Rumeliji so vsak dan veliki boji.

Svobodno ozemlje, ki ga nadzoruje demokratična armada, se je od začetka sovražnikove pomladne ofenzive znatno povečalo. Na Peloponezu je demokratična armada povečala svoje sile v zadnjih mesecih za več kakor osemkrat. V srcu Peloponeza nastaja svobodno ozemlje, ki je večje in pomembnejše od svobodnega ozemlja na Gramosu.

Časopisi prinašajo uradno poročilo atenskega generalnega štaba, ki pravi, da je padel pod Gramosom general atenske vojske Rodopolos. To je že tretji monarhofašistični general, ki je padel pod Gramosom.

Neuspehi pod Gramosom so prisilili monarhofašiste k novim izzivanjem

V svojem komentarju o najnovejši vladni krizi v Atenah je radijska postaja Svobodne Grčije razkrinkala prave namene anglo-ameriških okupatorjev.

Ker se je tudi Sofuliosov namestnik v liberalni stranki Venizelos izjavil proti sedanji vladni koaliciji, pravi komentar, je morala ameriška trojica v Atenah znova krpati atensko vlado. Novo krpanje atenske vlade je nujno potrebno zaradi cele vrste neuspehov na fronti pri Gramosu in zaradi bližnjega zasedanja Organizacije združenih narodov.

Neuspehi v operacijah proti demokratični armadi so prisilili angloameriške plačance in agente v Grčiji k še večjemu izzivanju sosedov Grčije. Mobilizirali so vse sile za izmišljanje lažnih listin, zdaj pa se pripravljajo, da bodo na bližnjem zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov izizvalno obtožili grške sode, da so ba-je krivi njihovega neuspeha na Gramosu.

Z vsemi temi spletkami hočejo na eni strani opravičiti monarhofašiste za-

preizkušnje. Sovjetske ladje so po svojih taktičnih in tehničnih lastnostih boljše od sovražnih. V junaških podvigih sovjetskih mornarjev so se pokazali sadovi velikanskega idejno-političnega in organizacijskega dela političnih organov in partijskih organizacij.

V povojni dobi sovjetsko ljudstvo tudi nadalje neumorno skrbi za pojačanje in tehnično izpopolnitev vojne mornarice, gradi nove ladje, nova pomorska oporišča. Mornarji proslavljajo svoj praznik s praktičnim izpopolnjevanjem svojega vojaškega znanja in delajo na nadaljnjem vzponu političnega in operativno-taktičnega znanja ter izpopolnjujejo izkustva v upravljanju ladij.

Demokratične armade ni mogoče premagati

Generalni sekretar Komunistične partije Grčije Zahariades je napisal v list »Demokratična armada« članek, v katerem pravi med drugim:

»Demokratična grška armada vodi pravilno novo demokratično politiko. Ta armada je nerazdružna z ljudstvom in prav zaradi tega je nihče ne more premagati. Demokratična grška armada se je vzgojila v ognju borbe, vzgojila je na tisoče svojih vodij, ki so se naučili mojstrsko reševati probleme borbene taktike in ki v vsakem primeru končev zmagujejo nad nasprotniki.

To so dokazali borci na severnem Pindusu, ko so premagali sovražnika, ki je bil v vsakem pogledu močnejši. Borci grške demokratične armade ne znajo samo dobro uporabljati puško, temveč znajo tudi sovražnika premagati zaradi zavesti, da je njihova stvar pravična.«

Češkoslovaški izseljenci se vračajo v domovino

Po podatkih češkoslovaške predvojne statistike se je izselilo letno povprečno 25.000 oseb iz Češkoslovaške v različne države sveta. Z njimi je odhajalo mnogo prvovrstnih strokovnjakov in spretnih delavcev. Po drugi svetovni vojni je češkoslovaška vlada sprožila veliko akcijo za povratek teh izseljencev, na podlagi katere se je v treh letih po osvoboditvi vrnilo na Češkoslovaško približno 150.000 Čehov in Slovakov. Samo iz Volinja in Sovjetski zvezi se je vrnilo na Češkoslovaško nad 33.000 ljudi. Akcija za povratek izseljencev bo končana prihodnjo pomlad, ko se bo vrnilo več slo družin iz ZDA in 350 družin iz raznih držav južne Amerike, zlasti iz Argentine. Tudi iz Romunije se bo vrnilo približno 1000 čeških in 3.280 slovaških družin. Po osvoboditvi ni več opaziti težnje izseljevanja iz Češkoslovaške v tujino.

Nova podonavska pogodba podpisana

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Na plenarnem zasedanju podonavske konference dne 18. t. m. so po daljših diskusijah, v katerih so poskušale zapadne sile prodrati s svojimi nedemokratičnimi predlogi, ki bi na eni strani zagotovili ZDA, Veliki Britaniji in Franciji absolutno oblast nad podonavsko plovbo, na drugi strani pa omejevali pravice podonavskih držav, s sedmimi glasovi obrežnih držav sprejeli novo pogodbo o podonavski plovbi, kakršno je predlagala Sovjetska zveza. Sovjetski delegat Višinski je izjavil, da se je Sovjetska zveza odrekla dvem glasovom v podonavski komisiji (Sovjetska zveza in Sovjetska Ukrajina), ki so ju ji zagotovili sklepi Sveta zunanjih ministrov, ker stoji na načelu enakopravnosti podonavskih držav. V podonavski komisiji bo imela Sovjetska zveza samo enega zastopnika, ki bo v podonavski komisiji zastopal poleg Sovjetske zveze kot celote tudi vse ostale sovjetske republike.

Ko so začeli obravnavati dokončno besedilo osnutka podonavske pogodbe, so zastopniki Anglije, Francije in ZDA izjavili, da nove konvencije ne bodo podpisali. Glede na to je bolgarski delegat Kamenov predlagal, da bi uvod

konvencije spremenili. Ta predlog so vsi delegati sprejeli. V spremenjenem uvodu je rečeno da so podonavsko pogodbo sklenile Sovjetska zveza, LR Bolgarija, CSR, republika Madžarska, LR Romunija, Sovjetska Ukrajina in FLR Jugoslavija.

Nato so glasovali o posameznih členih nove podonavske pogodbe. Vseh sedem podonavskih držav je glasovalo za vsak posamezni člen o pogodbi. Tudi za pogodbo kot celoto so glasovale vse podonavske države. Ameriški delegat je glasoval proti novi pogodbi, zastopnika Velike Britanije in Francije pa se glasovanja nista udeležila.

Po podpisu nove podonavske pogodbe so govorili posamezni zastopniki podonavskih držav, ki so vsi poudarjali, da je ta pogodba popolnoma v interesu podonavskih držav in da popolnoma odgovarja določbam o svobodi podonavske plovbe. Sovjetski delegat Višinski je ob koncu spomnil na izjavo zunanjega ministra Sovjetske zveze Molotova na pariški konferenci 1946. leta, v kateri je izrazil svoje prepričanje, da bodo šle vse demokratične države, tudi najmanjše, pravilno pot, da obnovijo vse ruševine in zagotovijo narodom blagostanje.

Po naši zemlji

Šikane samo utrjujejo enotnost slov. ljudstva

V eni zadnjih številčk smo poročali o nezastisljanih obdolžitvah tov. Ljubota Urbajsa in tov. Jankota Gabrijele s strani avstrijske policije. Ugotoviti smo morali, da je bila to čisto navadna provokacija, s kakršnimi šovinistični nestrpneži skušajo škodovati koroškemu Slovincem. Primer iz Rožeka nam je pokazal, kdo je naredbodajalec avstrijske policije. Videli smo, da stoji za vsem neidemokratičnim rovarjenjem neofašistična organizacija BHS, v kateri se zbirajo elementi, ki jih nam ni treba bližje opisovati, kajti vsi jih poznamo še iz časov, ko so nas kot gestapovci in SS-ovci šikanirali.

Danes nam iz Rožeka poročajo nov primer vzorne pravčnosti avstrijske policije. Dne 18. t. m. je šel tov. Janko Lesjak po poti proti Rožeku. Kar naenkrat se je pred njim pojavil policist, ki ga je ustavil ter ga dolžil, da je v nedeljo, dne 15. t. m. popoldne skupno s tovarišem Ljubotom Urbajsom na Vinogradih zakopal municijo. Nadalje ga je dolžil, da je s tovarišem Jankotom Gabrielom iz Brega prevažal orožje preko Drave. V svojem službenem prizadevanju je policist šel tako daleč, da je natančno preiskal aktovko tov. Jankota. Gotovo je pričakoval, da bo ta imel celo zalogo orožja pri sebi, toda ugot-

viti je moral, da se je popolnoma uračunal, kajti aktovka je bila prazna.

K temu moramo pripomniti, da je bil tov. Ljubo Urbajs zadnjo nedeljo ob istem času, ko bi po mnenju policije moral zakopavati municijo, na levem bregu Drave, to se pravi izven zaporne cone, kar lahko potrjuje številne priče. Tu se spet enkrat čisto jasno vidi, da se avstrijska policija pri izvrševanju svojih dolžnosti, sploh če se gre za šikaniranje koroških Slovincov in zavednih antifašistov, ne opira na dejstva in na pozitivne ovadbe, temveč se ravna po navodilih, ki jih ji dajejo razne dvomljive osebe iz vrst BHS-a. Vse te obdolžitve, s katerimi skušajo ustrahovati slovenske mladince, so nesramne in izzivalne. Če bi ne vedeli, kdo se nahaja v današnji avstrijski policiji, bi se čudili, da ta naseda vsem takim in podobnim nakanam šovinističnih elementov. Toda dobro vemo, da ima zloglasna neofašistična organizacija BHS mogočen vpliv na avstrijsko eksekutivo, kar se posebno jasno vidi iz tega, ko avstrijski

policisti na eni strani z gestapovskimi metodami šikanirajo slovensko prebivalstvo, na drugi strani pa nočejo videti razne nestrpneže, ki s svojim dejanjem izzivajo in povzročajo nemir. Avstrijska policija n. pr. noče videti številne pobalne, ki ob vsaki priložnosti odstranjujejo slovenske lepake in napisne table. Nasprotno, še zagovarja jih, kakor nam kaže primer v Rožeku. Ko so bili policiji v Rožeku imenovani dotični pobalini in bi pričakovali, da jih bodo kaznovali, se je neki policist v hiši enega teh junakov izrazil, naj zapodijo slovenske mladince, če pridejo zaradi slovenskih lepakov tja.

Reči moramo, da je to res značilno za avstrijsko policijo na Koroškem, kateri poveljujejo Hitlerjevi oficirji. Vsa ta prizadevanja narodnih nestrpnežev in zagriženih sovražnikov koroških Slovincov pa ne žanjejo pričakovanega uspeha, nasprotno, vsaka taka izkušnja samo utrjuje enotnost slovenskega ljudstva v borbi za boljšo in lepšo bodočnost v svobodni domovini.

Prosveta se ne da ločiti od ostalega dela in borbe naroda

V nedeljo, dne 15. t. m. smo se zbrali prosvetaši Slovenskega prosvetnega društva »Svoboda« v St. Jakobu na rednem obnem zboru v naši društveni dvorani. Dosedanji predsednik je v otvoritvenih besedah pozdravil vse navzoče, posebno pa predsednika Slovenske prosvetne zveze tov. dr. Francija Zwitterja. Na kratko je omenil pomen obnega zbora ter dejal, da bomo pregledali delo zadnjih let ter si zadali smernice za bodoče delo.

Kot zastopnik Slovenske prosvetne zveze je govoril tov. dr. Franci Zwitter, ki je med drugim dejal, da je bilo delo Slovenske prosvetne zveze v prvi republiki omejeno izključno na izobraževalno delo. Ampak tudi danes so še taki ljudje, ki skušajo ločiti prosvetno delo od ostalega dela. Prav ti ljudje so bili tisti, ki so leta 1934 prevzeli vodstvo Slovenske prosvetne zveze in tudi vodstvo politične borbe koroških Slovincov. Imenovali so se voditelji Slovenskega ljudstva na Koroškem, vodili pa so politično borbo, ki je povsem drugačna od borbe, ki jo vodimo danes.

Tov. Franci je govoril tudi o pomenu naših prosvetnih društev in je dejal: »Naša prosvetna društva imajo seveda namen, da v prvi vrsti izobražujejo našega človeka. Toda v zadnjih letih smo videli, da se prosveta ne da ločiti od ostalega dela in borbe naroda. Videli smo, da je na Koroškem že politika, če

duhovnik v cerkvi pridiga slovensko, politika je bila, če smo govorili slovenski jezik in peli naše slovenske pesmi.«

Ko je tov. dr. Zwitter govoril o nalogah naše ljudske prosvete, je dejal: Mi hočemo v naši prosveti doseči isto, za čim stremi prosvetno delo vseh naprednih narodov, hočemo novega človeka, človeka, ki bo zvest naši borbi do zmag, hočemo ponosne ljudi, ki bodo verovali v naše delo in v plod našega dela. Nov človek naj vstane na Koroškem, ki se bo zavedal, da samo z borbo lahko dosežemo lepšo in boljšo bodočnost.

Ob koncu je govoril dejal: Ne poslušajmo razne svetovale, ki bi našo ljudsko prosveto hoteli priversti s prave poti. Ti gospodje morajo po vseh pravih družabnega zakona nujno iti pot izdajalcev lastnega naroda. Ohraniti moramo enotnost tudi v našem društvu in ne poslušajmo tistih, ki so v službi naših nasprotnikov. Ohranimo to enotnost tako dolgo, da se nam ne bo več treba boriti zanj, ko bomo skupno z matičnim narodom gradili našo boljšo bodočnost.

Tajnik in blagajnik sta podala poročilo o delu društva v zadnjem letu, iz katerega je razvidno, da se je moralo naše društvo boriti z različnimi težkočami, predno je prišlo do pozitivnega dela. Nato so vsi navzoči volili novi odbor. Tukaj se je še prav posebno izkazala naša mladina, ki je volila najboljšje tovariše in tovarišice v novi odbor. Novo-

izvoljeni predsednik društva, tov. Tone Kajžnik, se je v imenu novega odbora zahvalil za zaupanje ter obljubil, da bo novi odbor zastavil vse svoje sile za še uspešnejše delo v našem prosvetnem društvu.

Na obnem zboru so prosvetaši sprejeli protestno pismo, ki so ga poslali deželnemu glavarju in v katerem ostro protestirajo proti načrtnemu zavlačevanju izstavitve dovoljenja za kulturni dom v Žitari vesi ter odločno zahtevajo, da se ugodí našim zahtevam.

VECNA VES

Pretekli teden je nas zadela velika nesreča. Tov. Valentin Kajzor, pd. Ostermanov, ki je študiral že sedem let na celovski gimnaziji, se je ob priliki izleta na Peco smrtno ponesrečil. Ko je plezal s še enim sošolcem po skalnatih stenah Peca, da bi si natrgal prekrasnih planink, ki jih skriva Peca v svojem skalovju, se je na enem kamnu spotaknil in padel petdeset metrov globoko na ostro skalovje, kjer je našel smrt. Vse, ki smo poznali Folteja kot poštenega fanta in zavednega Slovence, je zadela tragična nesreča globoko v srce.

V četrtek pred enim tednom pa smo spremili našega Folteja k zadnjemu počitku na pokopališče v Večni vesi. Kako priljubljen je bil, je pokazala množična udeležba na njegovem pogrebu. Nad tisoč ljudi je prišlo od blizu in daleč, da tako izkažejo povsod priljubljenemu Folteju zadnjo čast. Domači fantje, ki so ga nesli k zadnjemu počitku, so se še prav posebno izkazali. Napravili so mu venec iz samih planink — iz tistih zapeljivih planinskih cvetic, zaradi katerih je Foltej našel tako tragično smrt.

Težko smo se ločili od dragega Folteja. Ko je šel študirat, je divjal po naši Slovenski Koroški barbarski fašizem. Nadejal se je, da postane nekoč ljudski inteligent in da tako koristi svojemu narodu. Vendar kruta usoda tega ni dopustila in je na tragičen način napravila njegovemu mlademu življenju konec. Vsem, ki smo ga poznali, bo ostal Foltej v trajnem spominu. Ostermanovi družini in vsem sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje.

SPZ naznanja

V sredo, dne 25. VIII. 1948 ob 19. uri je v gostilni Einsiedler pod Križno goro redni občni zbor SPD »Bisernica« v Celovcu.

Na sporedu petje in recitacije.

VABILO NA

dan košnje

ki bo v nedeljo, dne 29. avgusta 1948 ob 15. uri pri

MLINARJU V CIRKOVČAH

Na sporedu so: Tekma koscev, govori, petje, recitacije, prizori, prosta zabava in ples.

Kmečka zveza
za Slovensko Koroško

KAJ ŠE DOBIMO

Na odrezek R 8 nakaznice za tobak 44. dodelitvene periode dobimo 10 cigaret Austria C ali Austria 2.

Pohod Kranjčevega bataljona preko Koroške, ki je nastal kot posledica trenutnega sklepa na Košuti, je bil za Korošce najuspešnejša propaganda osvobodilne misli. Korošci so ga povsod navdušeno spremljali in pozdravljali kot vojsko kralja Matjaža. Glas o njem se je razširil daleč naokoli in z njim se je širila osvobodilna misel. Tudi Korošci so sedaj zaslužili nov čas.

Kako zelo je vplival pohod Kranjčevega bataljona na koroške Slovence, je lepo videti iz opisa tega pohoda, ki ga je podal major Matija Ribičič — Ciril v članku »Iz spominov prvih štajerskih borec« v Slovenskem zborniku 1945:

»Druga skupina, bataljon pod Kranjčevim vodstvom, si je utiral pot preko Koroške. Ko so se po neprestanih borbah, marših, neprespani, neumili po-

vzpeli na goli vrh skalne Košute, kjer so splašili čredo gamsov, so vsi prvič v življenju zagledali prekrasno dolino — našo Koroško. V cerkvah v dolini je zvonilo poldan tako domače, slovensko, da se jim ni zdelo več mogoče, da bi po tej zemlji hodili tuji žandarji, policija, gestapo. Spustili so se v dolino brez vožnja tako hitro, da so frčale nevarne skale preko glav. V prvi vasi Sele so jih sprejeli začudeno in prisrčno. Dali so jim črnega kruha in masla. Zapele so partizanske, slovenske in koroške narodne. Starci in žene so jokali. Nato so šli dalje pod vznožjem planin. Srečali so pastirja. »Očka, prodajte nam ovce!« »Vzemite tri, pet, kolikor hočete. Matjaževi vojski ne bom računal.« Prišli so v Apače in se utaborili v gozdu blizu vasi. Medtem se je po Koroški bliskoma

raznesla vest, da je prišla slovenska vojska. Kmet je smatral za svojo narodno dolžnost, da je šel k sosedu in mu zaupal novico. Tako so zvedeli zanje celo v Celovcu in ne le naši ljudje, ampak tudi Gestapo. V Celovcu je bila visoka vojaška šola, ki je učila SS-ovske oficirje ropanja, požiganja in posiljevanja. Ti oficirji so se s svojimi profesorji vred odpravili na zabaven lov. V dveh kamionih, ki sta drvela proti Apačam, je odmevala šala in vesela pesem. Partizani so pravkar stali okrog kotla in čakali na večerjo, ko so v taborišče privedli SS-ovce, skupaj z našim stražarjem. Stražar ni vršil svoje dolžnosti, gledal je v taborišče, da mu prinese dežurni večerjo. Nepričakovani rafali so udarili kot strela z jasnega med partizane. Partizani so zbežali iz taborišča, kdor je mogel, je zgrabil puško, drugi je bežal brez vsega. Med krohotom brzostrelj si slišal krohot SS-ovcev, pijanost lahke zmage. Noben partizan ni padel, le Vencej je ležal v grmovju kakih sto metrov, krogla mu je prebila obe roki. Nedaleč v gozdu so se zbrali brez borbe premagani partizani. Kranje in Rajko sta šela oborožene. Vsega sku-

paj je bilo 13 pušk. Kaj pomeni taka oborožitev za ves bataljon v tej deželi, je vedel vsakdo, najbolje pa komandant in komisar.

Rajko je spregovoril: »Tovariši, mi moramo nazaj, po puške, po mitraljeze in po opremo. Druge poti ne vidim in je ni. Kdor noče v borbo naj da puško tistemu, ki gre z menoj.« Nato so šli v napad. Počasi, korak za korakom, neslišno kot kače. Zgoraj je vodil nekaj fantov komisar Rajko. V sredi je s tremi napadal komandant Kranje, na desnem krilu je prodiral Grog, ob njem njegova hrabra žena Katarina. Udarili so po Švabih iznenada in vsi naenkrat. Dobro uro so vodili ogorčen boj. Sovražnika je bilo treba pregnati in izpriniti iz kotanje, kjer se je zakopal. Bolj in bolj se je ožil partizanski obroč. Na koncu so podrli mitraljeza, ki je bil najhujši. Ta trenutek so Nemci kapitulirali. Ucvrli so jo iz taborišča, kar se je dalo. Ranjene so vlekli s seboj, da so tulili od bolečin. Svoje orožje so pustili v kotanji pri naših puškah in nahrbtnikih. To je bila zmaga. Plena toliko, da ga niso mogli vsega odnesti s seboj. (Dajle.)

Gospodarski napredek NOVE BOLGARIJE

SPLOŠNE NALOGE INDUSTRIALIZACIJE

Glavna naloga bolgarske industrializacije je ustvaritev težke industrije, ki bo temelj vsega industrijskega razvoja hkrati z elektrifikacijo in pospeševanjem goriva. Zato se bo morala razviti tudi petrolejska industrija, ki je zdaj še ni. Zelo potrebna je kemična industrija, ki bo nudila doslej zaostalemu bolgarskemu kmetijstvu dovolj umetnih gnojil. Prav tako še pogrešajo dobro razvito strojno industrijo. Tudi metalurgija svetlih kovin je šele na začetni razvojni stopnji. Gospodarski načrt med drugim določa zgraditev topilnice svinca za 2000 ton zmogljivosti. Pri tem pa ni upoštevana letošnja proizvodnja 1800 ton.

V stroki strojne industrije je določena predvsem graditev avtomobilskih mehaničnih delavnic in delavnic za popravila kmetijskih strojev. Dalje bodo zgradili tovarno za avtomatične telefonske centrale, tovarne za turbo agregate, za elektrarniške naprave in za elektrotehnični material.

Med dveletko bodo položeni temelji za močno kemično industrijo, predvsem za proizvodnjo umetnih gnojil, in dalje tovarne za kemično predelavo lesa ter za pridobivanje rastlinskega kazeina (sirnine).

Sorazmerno dobro je razvita živiljska industrija, saj imajo 127 tovarn za konzerviranje sadja, sočivja in mesa, pri tem pa niso všteti majhni obrtni obrati, ki jih je na podeželju 1500. Polna zmogljivost konzervnih tovarn še ni dosežena, ker je pač primanjkovalo surovin in emblaže. Gospodarski načrt določa, da se letos doseže zmogljivost 65%, kar znaša 21.250.000 kg konserv.

Tekstilna industrija je sorazmerno dobro razvita. Kakor v vseh strokah je tudi v tekstilni industriji zelo razvito tekmovalstvo med posameznimi delovnimi kolektivi. Lani so predilnice proizvedle 13.000.000 kg preje, tkalnice pa 83.000.000 kg bombažnih tkanin. Delavci so organizirani v delovnih brigadah. Pri sedanjih žetvi so pomagale številne delovne brigade vseh večjih tekstilnih tovarn. Proizvodnja narašča skoraj v vseh tovarnah, ki tekmujejo v proslavo 9. septembra.

Skoraj ni dneva, da bi kakšen delovni kolektiv ne napovedal tekmovalstva tovariškim kolektivom. Tako se je obvezal delovni kolektiv solarn v Burgasu, da bo povečal proizvodnjo za 50%. Proizvodnja, ki bi morala znašati letos po načrtu 30.000.000 kg soli, pa bo znašala 45.000.000 kg.

VELIK RAZMAH BOLGARSKEGA ZADRUŽNISTVA

Zadružništvo v Bolgariji ima tudi v sedanji dobi velik pomen. Uresničitev dveletke bo v veliki meri odvisna ne le od državnega gospodarskega sektorja, temveč tudi od zadrug. Upoštevati je treba, da je zelo mnogo kmečkega prebivalstva zajeto v kmetijskih zadrugah. Kmečko prebivalstvo pa ima v Bolgariji veliko večino. Lani se je število zadrug zelo povečalo, tako da jih je zdaj 1782 z okrog 1.300.000 člani. Centralna zadruga zveza šteje deset zvez. Zadruga zelo aktivno sodelujejo pri izpolnjevanju dveletke ter prevzamejo velike obveznosti. Veliki uspehi kmetijskih zadrug so se pokazali pri sedanjih žetvi.

Čeprav je Bolgarija kmetijska dežela, vendar s tem ni rečeno, da daje bolgar-

ska zemlja kmetu dovolj pridelkov. Za dvig bolgar. kmetijstva je bila agrarna reforma spriču prenaseljenosti kmečkega prebivalstva prvi pomembni ukrep. Vedeti moramo, da odpade v Bolgariji na kvadratni km obdelane zemlje 116 prebivalcev. Pred agrarno reformo je bilo 63 % vseh posestnikov, ki so imeli do 50 dekarjev zemlje ter skupaj 30 odstot. obdelanih zemljišč. Le 14 tisoč posestnikov pa je imelo po več kakor 200 dekarjev zemlje. Potrebno bi bilo 12.369.000 dekarjev zemlje, da bi odpadlo na posestnika po 30 do 40 dekarjev. V resnici pa je bilo le polovico toliko zemlje, tako da je primanjkljaj znašal okrog 6.000.000 dekarjev. Primanjkljaj so krili takole: razdelili so 1.200.000 dekarjev veleposestniške zemlje; nekmetom so odvzeli 500.000 dekarjev, cerkvena in občinska veleposestva so dala poldrug milijon de-

karjev; ostanek pa krijejo z melioracijami itd. Vendar bi sama agrarna reforma ne mogla rešiti dovolj zadovoljivo kmetijskega vprašanja. Potrebno je bilo tudi racionalizirati vse kmetijstvo. Pri tem imajo kmetijske obdelovalne zadruge zelo velik pomen. 9. septembra 1944 je bilo le 32 zadrug s 1680 gospodarstvi, čez leto dni jih je pa bilo že 453 s 45.000 člani in z 1.800.000 dekarji zemlje. Sovjetska zveza je podprla bolgarsko kmetijstvo takoj po osvoboditvi s traktorji in semeni. Letos so tu in tam že začeli uporabljati tudi kombajne. Kakor na vseh področjih je očiten napredek tudi v kmetijstvu.

Vse to kaže, da je Bolgarija na pravilni poti, ter da se naglo družbeno preobrača. Sadovi njenih gospodarskih prizadevanj ter delovnega poleta bolgarskega ljudstva se kažejo tudi v demokrati-zaciji kulture. Naglo narašča število šol, učnih moči in dijakov. Silno so se dvignile naklade časopisja in knjig. Pomno-žile so se kulturne ustanove. Tako so bila pred 9. septembrom 1944 štiri držav-na gledališča, zdaj jih je pa sedem.

Tako zavzema Bolgarija med slovan-skimi državami častno mesto po svoji ustvarjalni dejavnosti in pomenu za vse progresivne države.

OBNOVA LIDIC

Le obris temeljev gospodarskih poslopij in delavskih domov ter velik lesen križ s trnovim vencem na mestu, kjer so pokopane žrtve, nam kažejo med dozorevajočim žitom kraj, kjer so stale Lidice. Nedaleč od tega žalostnega kraja pa rastejo že nove Lidice.

Lidice bodo živele

morajo živeti, kajti mladina se je odločila, da jih zgradi na novo. Na stavbišču done mladi glasovi brigadnikov, ki so se odločili, da bodo za gradnjo novih Lidic žrtvovali tedne in mesece svojega dela. Za delo češke mladine se je začela zanimati mladina vsega sveta in obljublja tudi svojo pomoč. V Lidicah se je izmenjalo že nekaj inozemskih brigad; pred kratkim so prišli pomagat mladi Kanadčani

strokovnjaki, dijaki in zastopniki krajevnih zvez društev narodne federacije, ki spremlja mladino. Teh 43 mladink in mladincev ostane v ČSR 3 tedne, nato gredo nekateri v Varšavo, drugi v Bolgarijo in na Madžarsko v brigade. Mladina nekaterih držav ni mogla priti pomagat na ČSR, ker jim to brani protidemokratski režim v njihovi deželi. Na osrednji odbor SCM pa neprestano prihajajo iz vsega sveta pozdravni brzojavni organizacij, ki se kljub dobri volji ne morejo pridružiti češkoslovaški mladini pri gradnji.

Prvo hišico v novih Lidicah

so dozidali prejšnji teden. Postavili so jo v šestih tednih. Vseokrog rastejo hišice z dvema sobama in kuhinjo; takih hišic bo do konca leta 50. Če pogledamo stavbišče, vidimo že danes, koliko dela je bilo opravljenega; ni lahko ko-

pati v skalnatem terenu temelje novih hiš, graditi ceste, kanale in vodovode, izravnati teren, betonirati, zlagati opeko in odvažati zemljo. Z najpreprostejšim orodjem, s krampi in lopati so izkopali v treh tednih že poldrug kilometer kanalizacije, ter prekop širok 1 in pol m, globok 3 in pol m. Dogradili so 2 in pol m vodovoda ter prekop globok 2 m in širok 80 cm. Med mladinci je bolnih komaj 1 odstotek.

Dekleta na stavbišču

se ne branijo tudi najtežjih del. Prav tako kot dečki kopljejo temelje in pre-

kope ter pomagajo zidati hiše. Neka-ko 18 letno dekle iz Ostrave, izučena šivilja, pomaga zidarjem in se je zidar-ske obrti že tako priučila, da že sama zida in je njeno delo prav uspešno.

Delo brigadnikov

katerih je na stavbišču Lidic okrog 150, je doseglo povprečno 160 odstot. Obču-dovanja vredni so nekateri posamezniki, ki so s svojim delom dosegli 300 odstot.

Temelji starih Lidic

so bili izravnani brez sledu in zdaj jih na novo odkrivajo. Pri tem sodelujejo brigadniki. Previdno odstranjujejo porušeno zidovje s temeljev, tako da bodo ti stali kot zgovoren opomin na višek nacistične besnosti, ki se je zila na češkoslovaški narod.

Mesto tovarn za lokomotive

Brjanska tovarna za lokomotive se je v času stalinske petletke spremenila v velikansko podjetje, ki oskrbuje sovjetski železniški promet s proizvodi naj-bolj napredne tehnike.

Tovarna je gradila močne lokomotive serije SO in tovarne vagone, cisterne in žerjave.

Nemški fašistični barbari so tovarno popolnoma razrušili. Ko so Sovjeti pregnali Hitlerjeve okupatorje, so začeli tovarno graditi na novo in Brjanska tovarna je obratovala še za časa velike domovinske vojne.

V kratkem času je tovarna izdelala nove lokomotive za glavne proge. Zanimivo, da so se brjanske nove stroje izu-čili izdelovati v času, ko so tovarno obnavljali. Tovarno sedaj na novo oprem-ljajo in njena storilnost bo dosegla predvojno. Široko se uveljavljajo nove tehnične pridobitve.

Nazoren dokaz delovnih uspehov to-

varniškega kolektiva je porast storilno-sti in vedno večje število izdelanih loko-motiv. Tako n. pr. je bilo v zadnjem četrtletju izdelanih 4 krat več lokomotiv kot v prvem četrtletju. Tudi se je letos že dvakrat posrečilo znižati delovni čas, ki je potreben za izgotovitev lokomotive.

Sedaj se izdelovalci strojev trudijo, da bi izpolnili plan, ki je določen za leto 1948.

Tovarna je zgradila mesto Bežice, zgradila je kinoteater, polikliniko ter desetine stanovanjskih hiš. Tovarna je nudila izdatno pomoč pri ustanovitvi be-žiškega inštituta za gradnjo prometnih strojev. Ti šolski zavodi so otrok tovar-ne, Brjanska tovarna in mesto Bežice imata lepo bodočnost.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgo-vorni urednik: Franci Ogriša, oba Celovec, Salmstraša 6, uprava: Celovec, Volkermarkter Straße 21. Dopolni se naj pošljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Post-schließfach 273. Tisk: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.“, Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

MISKO KRANJEC

KO BO KONEC

Nekje nad Ljubnim v Savinjskih hri-bih stoji lep kmečki dom. Na zunaj si-cer ni nič posebnega, razen lepega raz-gleda, ko se odpre dolina Savinje, stisnjena med dokaj strme, z gozdovi porasle gore. Pač pa je dom v notranjo-sti kar gospodarsko urejen. Celo vodo-vod imajo v kuhinji: majhen potoček, ki je nekoč žuborel mimo hiše, teče zdaj v kuhinjo. Tudi čisto je v tej hiši kakor v gospodarskih domovih. V tem domu sem našel poleg starih tudi dve dekleti. Starejši je Berta ime. Za mlajšo ne vem. Berta Praznikova in njena sestra.

Tam smo se ustavili, kadar smo pri-hajali iz bunkarja, ali pa se vračali vanj, kakor je že pač nanese. Ustavili smo se v resnici vedno. Zato ker je mimo te-

ga doma vodila edina pot višje v gore, dalje za našim ciljem, in zato ker je bi-lo v tem domu tako prijetno, ker je ta-ko dehtelo po prikupni domačnosti, da se mi kar ni dalo stopiti spet iz kuhinje. V štedilniku, obloženem z belimi gli-nastimi ploščami, je prasketal ogenj, na štedilniku je v pločnati posodi vrela večerja za nas brezdomce. V kuhinji je bila razlita tako prijetna toplota, zunaj pa je bila noč, zunaj je bil globok sneg, zunaj je bil odvraten mraz.

Ozka, po nas globoko shojena gaz je vodila iz doline k domu, od doma pa se je vzpenjala še višje v gore, v tiste čudovite gore Gornje Savinjske doline, ki se končajo nekje pri koroški deželi. S smrekovimi gozdmi porasle gore, po-

krite s snegom od novembra, ali vsaj od decembra pa globoko v marec. Zunaj vetrovi, žgoč mraz, v domu pa tako pri-jetno!

Medtem ko je mlajša sestra vedno molčala in so se le njene globoke oči včasih ozrle po nas, je Berta kuhala za nas večerjo in klepetala z nami. Ka-dar smo prišli, smo ju našli pri pletenju. Celo mlajša je kar vedno pletla: noga-vice, rokavice, pulovre. Tudi Berta je takisto skoraj vedno pletla. A vedno sem ju videl nekje, sredi dela. Čudno se mi je zdelo: kako, le kako je mogoče vedno pletti, pa ne prideš nikdar do kraja?! Zakaj v resnici nisem nikdar videl, da bi katera dokončala ne nogavice, ne rokavice, ne pulovera. Vedno sta bi-li nekje v sredi s tem svojim delom. In nazadnje se mi je zdelo, da je to ena nogavica, neskončna rokavica, neskon-čen pulover, nekaj, kar se nikdar ne bo dokončalo, nekaj, česar ne bo ni-kdar nihče nosil; in ta srebrnobeli klopčič je vedno enako debel, nikdar se ne bo odmotal; kakor tisti pravljici-ni klopčič je, o katerem smo si otroci ve-deli toliko skrivnostnega in neverjet-

nega povedati. Tam nekje v naši mla-dosti, v mrzlih zimskih dneh ob topli peči je živela tista pravljica s prelepo deklico, začarano v mračno hišo, z za-čaranim klopčičem, ki se odmotava in odmotava, a nikdar ne odmoti, in z za-čarano nogavico, ki jo ta deklica plete in plete, a nikdar ne doplete, vse do tlej, dokler je ne bo rešil junak. Junak? Kakšen že je bil tisti junak? Partizan ni mogel biti, ker partizanov takrat še ni bilo. In deklica ni bila ne Berta, ne njena sestra, in dom tudi ni bil Praz-nikov tam nekje nad Ljubnim v Savinjskih hribih. Ampak Berta in njena ses-tra sta pletli in nikdar ničesar dokon-čali...

Samo kadar smo mi vstopili, je delo za čas prenehalo. Takrat je Berta od-ložila svojo nekončljivo nogavico, roka-vico ali pulover, takrat se je klopčič prenehal odmotavati in takrat njene be-le okrogle roke niso več plesale tistih svojih večno enakih gibov. Takrat je v štedilniku veselo zaplapolalo, takrat je bila postavljena na štedilnik pločna-ta posoda in ne dolgo za tem je prijetno zadehtelo po večerji. (Dalje.)